

Virtual Finland -hankkeen nettisivulla julkaistut blogikirjoitukset 2022 - 2024

Sisällysluettelo

<i>Virtual Finland -hankkeen nettisivulla julkaistut blogikirjoitukset 2022 - 2024</i>	1
Mistä lähdimme ja mihin pääsimme	2
Työvoiman maahanmuuttoprosessista Suomen kilpailuvaltti yhden luukun periaatteella?.....	4
Suomen tulisi tavoitella maailman parasta maahantulon asiakaskokemusta.....	6
Kausityöntekijöitä sujuvammin Lappiin.....	8
Datataloudella ja tekoälyllä tärkeä rooli Petteri Orpon hallitusohjelmassa.....	10
Data-avaruudet rajat ylittävän tiedonvaihdon mahdollistajana	12
Ulkomaalaisten saumaton palvelupolku edellyttää poikkisektorillista datan jakamista	14
Yhteisiä ratkaisuja työperäiseen maahanmuuttoon.....	16
Datatalouteen vauhtia käytännön kokeiluilla	20
Tavoitteena yritysten yhteensopiva digi- ja datatalous.....	22
Suomen vientiteollisuus tarvitsee myös digitaaliset väylät maailmalle.....	25
Saumattomat digitaaliset palvelupolut Suomeen ja maailmalle	27

Mistä lähdimme ja mihin pääsimme

Jukka Kyhäräinen, 23.4.2024

Hiljattain julkaistiin selvitys, joka esittelee päättäjille konkreettisia ehdotuksia siitä, miten työperäisen maahanmuuttajan maahantuloprosessia voidaan suoraviivaistaa ja nopeuttaa. Kirjoittajien visio on yksinkertainen: kaikkien Suomeen töihin muuttavien on päästävä aloittamaan työt nopeasti. Kehitystyötä kohti visiota toki tehdään kaiken aikaa jo nyt, mutta se etenee pistemäisesti eri organisaatioissa kunta- ja valtiotasoilla sekä yksityisellä sektorilla. Mikään taho ei vastaa osajien maahantulon palvelupolun kehittämistä kokonaisuutena, siksi myöskään yhteistä tilannekuvaa ei ole. Asiakkaan ja työnantajan kannalta asioinnissa on päällekkäisyyksiä, osaoptimointia sekä tarpeetonta hitautta ja vaikeutta.

Työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen edellyttää viranomaisten ja keskeisten kaupallisten toimijoiden (kuten pankit ja ulkomaalaisia työntekijöitä rekrytoivat yritykset) saumatonta yhteistyötä esimerkiksi tunnistautumisen sekä tiedon luvittamisen ja jakamisen ratkaisujen osalta. Ulkoministeriön Virtual Finland -hanke käynnistettiin edistämään kilpailukykyä ja kasvua. Yhtenä keinona nähtiin ulkomaisten työntekijöiden, opiskelijoiden ja yritysten Suomeen tulon ja asettautumisen sujuvoittaminen, mistä kokosimme vuonna 2022 tavoitetilan yhdessä International House Helsinki -sidosryhmien kanssa. Teimme vuotta myöhemmin valtiovarainministeriölle esityksen Muutto Suomeen -elämäntapahtumasta, jossa tekemistä oli jo vaiheistettu pienemmiksi palasiksi. Sidosryhmät olisivat halunneet jatkaa kehitystyötä, mutta aiheelta puuttui valtion omistajuus ja sitä kautta myös rahoitus.

Virtual Finland -hankkeessa on siis jo luotu konsepti ja digitaalista infrastruktuuria yhden luukun digitaaliselle palvelualustalle. Hankkeessa tehtyjen kokeilujen avulla olemme myös todistaneet, että digitaalisten ratkaisujemme jatkokehitys mahdollistaisi eri toimijoiden ulkomaalaisille suunnattujen verkkopalveluiden integroimisen asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi ja nopeuttaisi maahanmuuttoprosessia usealla päivällä.

Hankkeen rahoitus loppuu kesäkuussa 2024, mutta sen jatkokehitys mahdollistaisi esimerkiksi maahan muuttaville osajille suunnattujen palveluiden integroimisen yhden digitaalisen palveluportaalin alle. Mikäli Virtual Finland -hankkeessa aloitettua kehitystyötä jatkettaisiin, investointi alkaisi pian näkyä säästöinä.

Virtual Finland datatalouden kiihdyttäjänä

Datatalous on EU:n vahvimmin kasvava toimiala. Datatalouden ytimessä on datan eli digitaalisen tiedon hyödyntäminen liiketoiminnan pohjana. Virtual Finland -hankkeessa on jatkokehitetty Sitra IHAN –projektin datatalouden kokeilualustaa julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden datan jakamisen kokeilujen mahdollistamiseksi. Kokeilualustaa (testbed.fi) on pidetty tärkeänä datatalouden kiihdyttämönä sekä hankkeen omissa että muiden tahojen toteuttamissa kokeiluissa. Kokeiluja ovat olleet esimerkiksi yrityksen perustaminen digitaalisesti toiseen Pohjoismaahan yhteistyössä Yrityksen digitalous-hankkeen sekä Ruotsin ja Norjan viranomaisten kanssa sekä SIX-konsortion teollisuusyritysten ja VTT:n tekemä kokeilu akkujen elinkaaritietoon liittyen.

Vihreä siirtymä, dataregulaatio ja se, että data on saatava kulkemaan läpi arvoketjun tuovat uusia haasteita yrityksille. Kokeilut voivat kirkastaa näihin liittyviä näköaloja. Keskusteluissa sidosryhmien kanssa olemme havainneet, että yritysten lisäksi myös kunnat ja monet muut tahot toivovat turvallista datan jakamisen kokeilualustaa. Vastuut ja roolit saataisiin paremmin selville pienillä kokeiluilla, joiden kokemusten ja osaamisen tulisi kumuloitua. Pienistä aluista voi kehittyä innovaatioita ja uutta liiketoimintaa.

Hallitusohjelmaan kirjatun Datatalouden kasvuohjelman tavoitteena on vauhdittaa suomalaisten yritysten digitaalista siirtymää sekä kyvykkyyttä hyödyntää ja jakaa dataa osana liiketoiminnan kehittämistä. Tämän tueksi on kirjoitettu lista toimenpiteistä, jotka tukevat tavoitteeseen pääsyä. Niiden joukossa on ehdotus jatkaa Virtual Finlandin kokeilualustan käyttöä. Kokeilualusta toimisi dataekosysteemien tunnistamisen ja muodostumisen tukena ja loisi mahdollisuuksia data-avaruuksien kehittymiseen.

Hankkeen aikana olemme tehneet yhteistyötä kymmenien sidosryhmien edustajien kanssa valtion virastoista kuntiin, yrityksiin ja järjestöihin. Hankkeen rahoitus loppuu kesäkuussa 2024, joten on aika kiittää kaikkia osallistujia työpanoksestaan. Matka jatkuu vielä, koska aktiivinen osallistuminen yli organisaatorajojen tekemiseen on elinehto, jos aiomme saada aikaan laajempaa vaikuttavuutta. Ainoa tapa tehdä yhteiskehittämistä yli organisaatorajojen on koota joukkoja yhteen, määrittää ongelma, jota aletaan yhdessä ratkaista, miettiä yhteisiä tavoitteita, arvoja ja hyötyä eri osapuolille ja saada sitä kautta aikaan yhteinen sitoutuminen ja omistajuus sekä rahoitusta. Samalla on huolehdittava datan ja palveluiden yhteentoimivuudesta.

Kirjoittaja

Jukka Kyhäräinen

Hankejohtaja, Virtual Finland

Työvoiman maahanmuuttoprosessista Suomen kilpailuvaltti yhden luukun periaatteella?

Youssef Zad ja Takura Matswetu 26.3.2024

Oletko kohdannut viranomais- tai muissa palveluissa asioidessasi turhauttavia hetkiä, kun joudut täyttämään eri lomakkeille samoja tietoja kerrasta toiseen? Me allekirjoittaneet ainakin samastumme. Samojen tietojen keräämiseen ja lomakkeiden täyttämiseen menee vuosittain tuhattomasti aikaa, jolle varmasti jokainen keksisi hyödyllisempää käyttöä.

Kansainväliset työntekijät vasta joutuvatkin kohtaamaan lomakeviidakon muuttaessaan uuteen kotimaahansa. Samoja tietoja joutuu luovuttamaan eri sähköisiin järjestelmiin yhä uudestaan.

Tämänhetkisessä hallitusohjelmassa todetaan, että viranomaistoiminnan lähtökohtana tulee olla saman tiedon kysyminen palvelujen käyttäjältä vain kerran. Periaate on erinomainen, ja sitä tulisi soveltaa yhteiskunnassa laajasti. Virtual Finland -hanketta jatkamalla ja laajentamalla on myös teknisesti mahdollista saavuttaa hallitusohjelman tavoitetila työvoiman maahanmuuttoprosessin osalta.

Nyt on aika säätää lakipykälät kunnianhimoisesti ja rakentaa digitaalinen infrastruktuuri mahdollistamaan hallitusohjelman yhden luukun periaatteen toteuttaminen käytännössä. Kehysriihessä VF-hankkeen rahoitus on turvattava.

Optimoidaan ensin maahanmuuttoprosessi ja skaalataan palvelu myös muualle yhteiskuntaan

Julkaisimme hiljattain [selvityksen](#), joka esittelee päättäjille konkreettisia ehdotuksia siitä, miten työperäisen maahanmuuttajan maahantuloprosessia voidaan suoraviivaistaa ja nopeuttaa. Visiomme on teoriassa yksinkertainen: kaikkien Suomeen töihin muuttavien on päästävä maahan nopeasti aloittamaan työt.

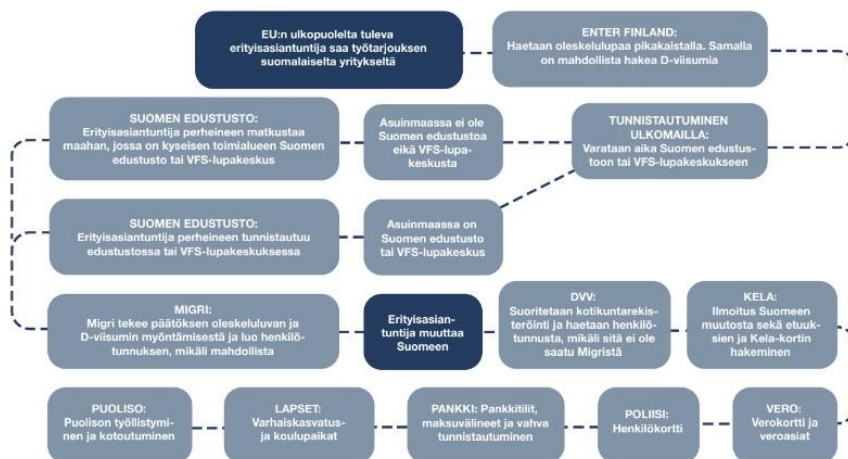
Perustelemme ehdotuksiamme muun muassa sillä, että vuosittain tehtyjen työpäivien määrä kasvaa, kun Suomeen tuleva henkilö pääsee aloittamaan työt nopeammin, eikä hänen tarvitse vaivata päätään maahanmuuttoprosessin monimutkaisuudella. Lisäksi pyrimme siihen, että viranomaisten aikaa kuluisi vähemmän virheiden selvittelyyn, jolloin arvokasta työaikaa voidaan käyttää tuottavammin.

On syytä muistaa, että maahantulo on paljon muutakin kuin Maahanmuuttoviraston (Migri) työlupaprosessi. Itse asiassa erityisasiantuntijoiden osalta Migrin työlupaprosessit ovat jo nyt huippunopeita, mistä on syytä antaa tunnustusta Migrille.

Maahanmuuttoprosessissa pullonkaulana on muun muassa se, että vahva tunnistautuminen joudutaan toteuttamaan useaan kertaan eri virastoissa ja yksityisillä palveluntarjoajilla – kaiken lisäksi yleensä vielä fyysisillä vierailuilla paikan päällä. International House Helsinki tarjoaa jo valtaosan pääkaupunkiseudulle ulkomailta muuttavien alkuvaiheen viranomaispalveluista samassa palvelupisteessä, mutta digitaalisen yhteiskunnan edellytys on tarjota palveluita useissa kanavissa.

Kokonaisprosessia on trimmattava

Alla on esimerkki maahantulon kokonaisprosessista henkilölle, joka tulee Suomeen töihin EU-alueen ulkopuolelta erityisasiantuntijana. Kuviosta hahmottuu prosessin monimutkaisuus ja vaiheiden pitkä ketju.

Prosessin yksi keskeinen hidastava tekijä on pankkiasiakkuuden saaminen. Tätä hidastaa osaltaan se, että pankeissa tunnistautumista varten tarvitaan poliisin myöntämä ulkomaalaisen henkilökortti, jonka saamisessa voi mennä useampia kuukausia.

Pankeilla on velvollisuus tunnistaa asiakkaansa luotettavasti ennen asiakkuuden avaamista, mikä usein tarkoittaaakin fyysistä konttorivierailua. Teoriassa pankki voisi tunnistaa asiakkaansa luotettavasti, jos se saisi luotettavalta taholta digitaalista sormenjälkeä vastaavan tunnistetiedon. Vastaavaa toimintatapaa voisi soveltaa myös muualla.

Keskeinen konsepti olisi siis tunniste- ja muiden tietojen kerääminen maahantuloprosessin alkuvaiheessa ja tietojen jakaminen digitaalisesti eri toimijoille tarpeen mukaan. Onnistuessaan Virtual Finland ratkaisisi tämän ison haasteen maahantuloprosessissa ja mahdollistaisi tulevaisuudessa kytkennän asuinkunnan muihin palveluihin.

Virtual Finland -hankkeen avulla henkilötietojen jakaminen digitaalisesti on mahdollista

Virtual Finland -hankkeessa kehitetään digitaalista palvelualustaa, jonka avulla maahanmuuttajalle voitaisiin rakentaa henkilötietojen hallintaan digitaalinen profiili, jonka tiedot voitaisiin tarvittaessa välittää eri palveluntarjoajille. Kunnilla ja kaupungeilla kotoutumisen ja työllisyyden viranomaisina on tässä myös tärkeä rooli ja intressi, jotta Suomeen muuttavien kotoutumiseen ja asettautumisen tarpeisiin voitaisiin vastata oikea-aikaisesti ja tukea Suomen pitovoimaa ja elinkeinoelämän kasvua.

Kirjoittajat

Youssef Zad, pääekonomisti (Suomen startup-yhteisö ry) & Takura Matswetu, johtava asiantuntija (Business Helsinki)

Suomen tulisi tavoitella maailman parasta maahantulon asiakaskokemusta

Eero Manninen, 5.2.2024

Olemme Teknologiateollisuudessa puhuneet jo pitkään työperäisen maahanmuuton alati korostuvasta merkityksestä osana työvoimapulan torjumista. Työperäisten oleskelulupien määrät ovat olleet tasaisessa kasvussa, mutta maahantulon asiakasprosessi vaatii edelleen kehittämistä. Meillä on Suomessa kipeä tarve kansallisen tason ratkaisulle byrokratian vähentämiseksi ja asiakaskokemuksen kehittämiseksi.

Kilpailu osaajista tiukkenee ja työvoimapula on monilla aloilla jo vähintään EU:n laajuinen. Siksi työn perässä Suomeen muuttava tai muuttamista edes harkitseva tulisi nähdä ennen kaikkea asiakkaana, jonka maahantulon prosessista eli asiakkaalle tarjottavasta palvelusta haluamme tehdä mahdollisimman sujuvan. Sujuva maahantulon palvelu voisi tarkoittaa esimerkiksi selkeää, yhden digitaalisen luukun palvelua, josta maahantulija saisi tarvitsemansa avun, neuvonnan sekä viranomaispalvelut.

Esitimme Teknologiateollisuudessa jo vuonna 2021 ajatuksen ”vuodesta viikkoon”-tavoitteesta. Nykyisin maahantulija joutuu asioimaan monen eri viranomaisen kanssa kasvatusten, minkä lisäksi seuraava asiointiprosessi voi alkaa vasta edellisen tultua valmiiksi. Kokonaiskesto lähtömaan edustustossa tapahtuvasta tunnistautumisesta siihen, että maahantulija on saanut kotikunnan, vero- ja pankkiasiat hoidettua, saattaa edelleen olla useita kuukausia, jopa vuoden.

Voisimme korvata suurimman osan tästä hitaasta prosessista digitaalisuutta paremmin hyödyntämällä. Ideaalitulanteessa prosessi voisi edetä esimerkiksi seuraavanlaisesti:

1. Suomeen rekrytoituva ihminen syöttää jo kotimaassaan tietonsa (tarvittaessa tulevan työnantajansa tuella) yhteen järjestelmään ja hoitaa ensivaiheen tunnistautumisen edustustossa digitaalisesti.
2. Järjestelmä käynnistää oleskelulupaprosessin lisäksi myös muut tarvittavat viranomaispalvelut (muun muassa vero- ja pankkiasiat).
3. Kun oleskelulupa on hyväksytty, tieto kulkee automaattisesti järjestelmässä myös muille palvelun viranomaisille, ja maahantulija saa myös itse tiedon prosessin etenemisestä.
4. Maahantulija tunnistautuu vahvasti rajamuodollisuuksien yhteydessä Suomeen tullessaan ja saa sen jälkeen sujuvasti käyttöönsä verokortin, pankkitilin, kotikunnan ja kaiken muun Suomessa elämiseen tarvittavan.

Yllä oleva tavoite on kunnianhimoinen ja vaatisi osin myös lainsäädännön uudistamista, mutta kehittämistyön voisi aloittaa jostain sen osasta. Jos saisimme käyttöön sähköisen asiointipalvelun, joka helpottaisi prosessia edes joiltain osin – vaikkapa digitaalisen henkilötunnuksen muodostus, oleskeluluvan hakeminen, kotikunnan rekisteröinti – voisi siihen lisätä jatkossa muitakin ominaisuuksia.

Taantumet ja haastavammat taloudelliset ajat ovat ohimeneviä ilmiöitä. Sen sijaan työvoiman väheneminen ja työmaahanmuuton lisäämisen tarve eivät tule häviämään minnekään, ja siksi tähän Suomelle strategisesti tärkeään kokonaisuuteen tulee investoida myös haastavina aikoina.

Kirjoittaja

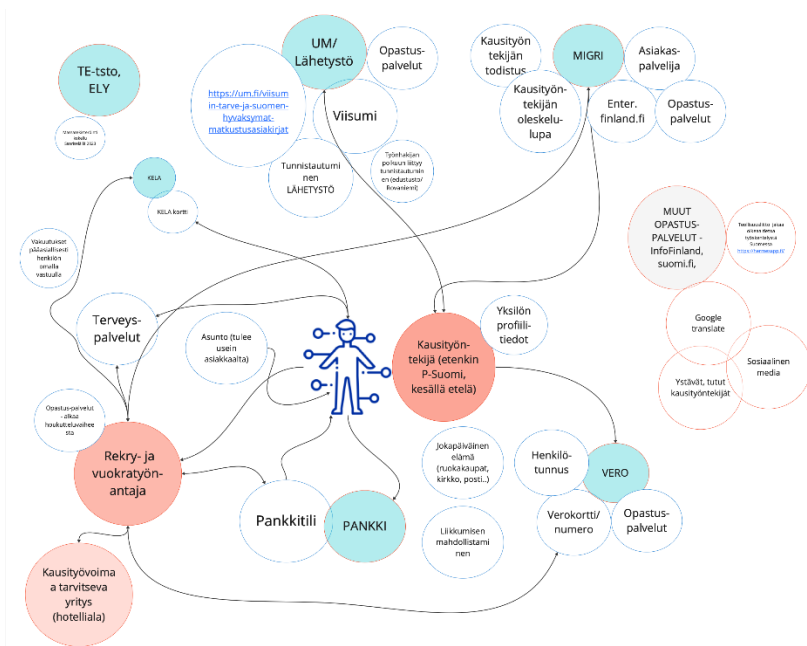
Eero Manninen

Johtava asiantuntija, Teknologiateollisuus

Kausityöntekijöitä sujuvammin Lappiin

Monica Uusiniemi, 27.10.2023

Samoja tietoja täytetään moneen kertaan. Asiointia ei voi hoitaa digitaalisesti. Tunnistaminen vaatii fyysisen käynnin viranomaisella, vaikka henkilö on voitu jo tunnistaa rajalla. Ilman henkilötunnusta työntekijä ei saa verokorttia, eikä häntä voida merkitä järjestelmiin. Tässä vasta muutama haaste, jonka kausityöntekijä ja vuokratyönantaja kohtaavat rekrytoidessaan esimerkiksi Suomen Lappiin kausityöntekijöitä matkaoppaiksi, ravintoloihin tai siivoojiksi. Sama prosessi alkaa alusta, kun vaikka matkaopas Tom palaa Lappiin töihin vuoden kuluttua. Lisäksi vuokratyönantajan haasteena on kilpailu tekijöistä: 45 prosenttia EU:n sisältä tulevista kausityöntekijöistä ei saavu maahan, kun eteen tuleekin parempi työtarjous muualta.

Kausityöntekijän maahantulon arvoverkko

Miten voisimme helpottaa Tomin ja hänen vuokratyönantajansa elämää, jotta saapuminen Suomeen - vaikka hotellialan palvelukseen kausiluontoisesti - olisi ketterämpää? Samalla hotelliala saisi kipeästi kaipaamiaan työntekijöitä ja Suomi tuloja turismista. Paikallisen vero toimiston arki helpottuisi, jos osan asiointista voisi hoitaa sähköisesti ennen fyysistä käyntiä. Teemme yhteistyötä henkilöstöpalveluyritys Staffpointin, DVV:n, Migrin ja Veron sekä erään suuren pankin kanssa edistääksemme näitä tavoitteita. Mukana ovat lisäksi Lapin alueen ELY-keskus ja TE-toimisto, jotka ovat käynnistämässä massarekisteröintikokeilua Saariselällä.

Tällä hetkellä eri tahot kysyvät työntekijältä samoja tietoja, ja niitä syötetään eri järjestelmiin manuaalisesti, mikä lisää virheiden todennäköisyyttä. Siksi tiedon välittäminen digitaalisesti on yhteistyömme keskiössä. Entä jos syntyisi tietosisältö, joka voidaan jakaa digitaalisesti eri toimijoille - dokumentti, joka palvelisi myös seuraavia tilanteita, kun tietoja voisi siirtää automaattisesti uuteen hakemukseen. Nykytilanteessa eri toimijoiden on vaikea saada tietoa esimerkiksi ulkomaalaisen ensimmäisen oleskelun rekisteröinnistä. Jos henkilö jää pidemmäksi aikaa Suomeen, kerran annetut tiedot auttaisivat myös asettumisen palveluita.

Virtual Finland –hankkeessa on jatkokehitetty IHAN-projektissa luotua rakenteisen tiedon välityspalvelua, jonka avulla voidaan testata tiedon jakamista organisaatioiden välillä. Lisäksi hankkeessa on suunniteltu yhdessä keskeisten viranomaisten kanssa ulkomaalaisen asiointipalvelua, jossa maahantulija voisi hallita ja luvittaa tietojään MyData-periaatteilla. Näitä ratkaisuja ja konsepteja on mahdollista hyödyntää myös kausityöntekijöiden maahantulon sujuvoittamiseen liittyvissä kokeiluissa. Kaiken perustana on kuitenkin yhteistyö yritysten ja viranomaisten välillä. Alussa mainitut haasteet ovat ratkaistavissa, kun yhteistä tahtoa vain löytyy.

Kirjoittaja

Monica Uusiniemi

Design Strategist, Gofore

Datataloudella ja tekoäyllä tärkeä rooli Petteri Orpon hallitusohjelmassa

Laura Halenius, 28.8.2023

Juuri ennen kesälomia Petteri Orpon hallitus tuli ulos uunituoreen hallitusohjelman kanssa. Nyt syksyn saapuessa on hyvä kerrata keskeiset datataloutta ja tekoälyä koskevat linjaukset.

Data on aikamme tärkein raaka-aine. Kun datasta tulee yhteiskuntamme keskeinen voimavara, myös kilpailukyky määrittyy uudelleen. Kyse ei enää ole kustannuskilpailukyvystä vaan kyvystä kerätä, analysoida ja jalostaa tietoa. Näistä on tullut merkittäviä taloudellisia toimintoja. Kilpailuvyyn murrokseen vastaa myös Petteri Orpon hallitusohjelma. Ohjelman tavoitteena on tehdä Suomesta datatalouden ja digitaalisuuden edelläkävijä. Digitalisaatio, datatalous ja tekoäly nähdään tärkeinä tekijöinä talouden ja kilpailuvyyn uudistamisessa sekä julkisten palveluiden kehittämisessä. Hallitus pyrkii vaikuttamaan entistä tiiviimmin kehittyvään EU-sääntelyyn ja purkamaan turhia esteitä datan hyödyntämisen tieltä kansallisesta lainsäädännöstä. Keskeisiä toimenpiteitä ovat datatalouden strategisen teemakokonaisuuden toteuttaminen, julkisen hallinnon digitalisaation uudistaminen, digin ensisijaisuus ja sosiaali- ja terveyssektorin palveluiden parantaminen digitalisaation, datan ja tekoälyn avulla. Myös datan liikkuvuuteen liittyviä lainsäädännöllisiä esteitä tullaan purkamaan. Tekoälyn käyttöä edistetään julkisella sektorilla, ja hallitusohjelmassa mainitaan myös automaattisen päätöksenteon salliminen. Tässä mennään pitkälle ehdottamalla tekoälyn tekemiä päätöksiä.

Kaivattua kasvua datataloudesta

Suomen kilpailuvyyn kannalta olennaisin osa ohjelmaa on datatalouden laaja-alainen ja strateginen teemakokonaisuus, johon kuuluvat kvanttilaskenta, nopeat langattomat verkot, terveysdata, kyberturvallisuus ja tekoäly. Suomi nähdään teknologisenä edelläkävijänä, joka ”hyödyntää digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet täysimääräisesti, ihmiset mukana pitäen.” Kärjillä ei kuitenkaan vielä ole konkretiaa eikä kokonaisuudella hintalappua.

Jotta varmistetaan että Suomesta löytyy myös riittävä joukko yrityksiä ja muita toimijoita, joilla on kyky ja halu lähteä hyödyntämään näitä teknologioita, tulee satsata myös osaamiseen. Tällä hetkellä yksi merkittävimmistä esteistä datan ja tekoälyn hyödyntämiselle Suomessa on yritysten puutteellinen osaaminen. Tästä syystä olennainen tuki tälle strategiselle teemakokonaisuudelle on yrityksille suunnattu datatalouden kasvuohjelma, joka vahvistaa yritysten kykyä hyödyntää dataa liiketoiminnan sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. Uusi hallitusohjelma myös linjaa, että koulutustarjonnassa on huomioitava digitalisaation, tekoälyn hyödyntämiseen ja datatalouteen liittyvät osaamistarpeet, jotta kaikki suomalaiset pysyvät mukana kehityksessä. Tämä osaltaan varmistaa, että Suomessa on osaajia myös tulevaisuudessa.

Datatalouden strategisen teemakokonaisuuden edistäminen ei onnistu ilman vahvaa panostusta EU-vaikuttamiseen. Ensi kesäkuussa järjestetään europarlamenttivaalit, ja vaalien tulosten pohjalta tullaan laatimaan toimenpiteet myös datatalouden ja tekoälyn kehitykselle vuosiksi 2024–2029. Hallitusohjelmassa halutaan olla vaikuttamassa ennakoivasti ja entistä tiiviimmin EU:ssa. Vaalien läheisyyden takia tämän asian toimeenpanon kanssa ei tule viivyttellä.

Esteitä datan hyödyntämiselle puretaan keventämällä kansallista lainsäädäntöä

Hallitus aikoo toteuttaa myös tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen, jonka tarkoituksena on kumota säädökset, jotka haittaavat tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista hyödyntämistä tai muuta julkisten palveluiden käyttöä. Tarkoitus on lisäksi hyödyntää laajemmin GDPR:n kansallista liikkumavaraa. Samalla säädetään tietosuojaloukkauksista annettavat hallinnolliset sakot koskemaan myös julkista sektoria. Hallitusohjelmassa halutaan myös edistää

tiedon liikkumista julkishallinnon eri tietojärjestelmien välillä ja tunnistaa sekä purkaa julkisten tietovarantojen hyödyntämisen ja jakamisen esteitä kuitenkin yksityisyys huomioiden.

Lainsäädännön uudistus yksin ei riitä, vaan tarvitaan myös uudenlaista palvelukehitystä

Data ja tekoäly mahdollistavat julkisten palveluiden parantamisen, ja Suomi on jo osoittanut innovaatiokykynsä esimerkiksi esitäytetyllä veroilmoituksella. Tulevalla hallituskaudella voidaan kehittää uusia arkea helpottavia palveluita erilaisiin elämäntilanteisiin, kuten esitäytetty perunkirja läheisen menetyksen yhteydessä. Hallitusohjelma sisältää elämäntapahtumapohjaisten palvelukokonaisuuksien edistämisen, joten seuraavan neljän vuoden aikana on mahdollista luoda entistä parempia palveluita ja lisätä tuottavuutta.

Sosiaali- ja terveyssektorin palveluita parannetaan digitalisaation, datan ja tekoälyn avulla

Orpon hallitusohjelmassa sosiaali- ja terveyssektorilla nähdään digitalisaation, datan ja tekoälyn keskeinen rooli sote-palveluiden parantamisessa, saatavuuden kehittämisessä ja ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistamisessa. Paremmalla sote-datan hyödyntämisellä ja tekoälyn käytön lisäämisellä voidaan keskittyä sairauksien ennaltaehkäisyyn ja luoda uusia tehokkaampia hoitomenetelmiä. Tämä voi lisätä suomalaisten elinvuosia ja hyvinvointia. Datan hyödyntäminen voi tuoda vuosittain satojen miljoonien eurojen säästöt sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä vapauttaa tuhansia hoitajien ja lääkärin työtunteja hoitotyöhön, kuten Sitran toukokuussa julkaisema sote-data-selvitys osoittaa.

Hyvin suunniteltu on vasta puoliksi tehty

Hallitusohjelmassa on useita Suomen kilpailukykyä, suomalaisten hyvinvointia ja yritysten toimintamahdollisuuksia edistäviä kohtia, mutta ne on vielä muutettava konkreettisiksi toimenpiteiksi eli lainsäädännöksi, päätöksiksi ja budjettivalinnoiksi. Laajan hallitusohjelman toteuttaminen vaatii todennäköisesti priorisointia. Ratkaisevaa on myös, miten toimia saadaan edistettyä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Datatalouden kunnianhimoisten tavoitteiden suurimmat kysymykset liittyvät rahoitukseen. TK(I)-rahoitus on ainoa mainittu toimi hallitusohjelmassa. Rahoitukseen kohdistuu kiinnostusta juuri nyt kautta yhteiskunnan.

Sitra ja laaja verkosto julkaisivat huhtikuussa datatalouden toteutuksen tiekartan, joka toimii Suomelle työkaluna datatalouden hyötyjen saavuttamiseksi yhdessä. Tiekartta antaa ajanmukaista tietoa datatalouden kehityksestä, määrittelee yhteisen suunnan ja auttaa osaltaan tunnistamaan ja käynnistämään tarvittavia muutostoimia. Kun hallitusohjelman toimeenpano aloitetaan, on hyvä ottaa huomioon datatalouden tiekartan suositukset.

Kirjoittaja

Laura Halenius

Projektijohtaja, Sitra, Datatalouden tiekartta

Data-avaruudet rajat ylittävän tiedonvaihdon mahdollistajana

Henna Suomi, 20.6.2023

Data-avaruuksien avulla on mahdollista luoda kansallista kilpailukykyä, kirjoittaa Henna Suomi (COO, IOXIO Oy).

Suomen [digitaalisen kompassin](#) yhtenä tavoitteena on nostaa Suomi datatalouden globaaliksi edelläkävijäksi vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää avoimiin standardeihin perustuvien data-avaruuksien synnyttämistä useille toimialoille. Data-avaruus on tiedon välittämisen palvelu, ja sen kautta kulkeva tieto on kaikkien data-avaruuden piirissä toimivien tahojen hyödynnettävissä, mikäli tiedon haltija on antanut siihen luvan. Vaikka data-avaruudet ovat suurelle yleisölle vielä tuntematon käsite, niiden kehitys on edennyt Euroopassa jo vuosia. Suomessa kehitystyötä on tehty muun muassa Sitran IHAN-hankkeessa ja Euroopassa IDSA- sekä Gaia-XL -hankkeiden puitteissa.

Meneillään olevaa data-avaruuksien kehitystä voidaan verrata murrokseen, joka tapahtui siirryttäessä lankapuhelimista älypuhelimiin. Siirtymä mahdollisti uudenlaiset palvelu- ja liiketoimintamallit, muutti arvoketjuja ja loi sovelluskauppojen markkinat. Loppukäyttäjille data-avaruudet tarjoavat saumattomampia, käyttäjäystävällisempiä ja luotettavampia digitaalisia palveluita. Palveluiden tarjoajille ne tarkoittavat merkittävästi helpompaa tapaa integroida digitaalisia palveluja, sillä aiemmin ei ole ollut saatavilla kustannustehokkaita ratkaisuja useiden toimijoiden väliseen tiedon jakamiseen. Data-avaruus tarjoaa myös valmiit mallit sopia siitä, miten tietoa jaetaan organisaatioiden välillä kontrolloidusti, läpinäkyvästi ja lainsäädäntö huomioiden.

Digikompassin tavoitteita kohti

Virtual Finland –hankkeella on käytössään data-avaruuden kokeilu ympäristö, jossa kuka tahansa voi testata tiedon tuotteistamista, yhteiskäyttöistä tunnistamista ja tiedon luvittamista taholta toiselle. Virtual Finland on tiettävästi ensimmäinen toimija maailmassa, joka tuottaa valtioiden rajat ylittävään datan jakamiseen soveltuvaa julkisen sektorin data-avaruuspalvelua. Hankkeessa data-avaruutta hyödynnetään pilotissa, jossa ulkomaisille työnhakijoille kohdistetaan heille sopivia työpaikkoja Business Finlandin Work In Finland -palvelussa ja KEHA-keskuksen Työmarkkinatorilla. Ratkaisua ollaan viemässä tuotantoon vuoden 2023 loppupuolella. Hanke on myös toteuttanut yhteistyössä Nordic Smart Government & Business -ohjelman kanssa pilotin, jossa on testattu yrityksen perustamista digitaalisesti toiseen Pohjoismaahan. Pilottiin osallistuivat Suomen, Ruotsin ja Norjan veroviranomaiset ja kaupparekisterit. Lisäksi Suomessa toimivista liikkuvien työkonien valmistajista koostuva SIX-klusteri on testannut Virtual Finlandin data-avaruuspalvelussa akuista saatavan datan jakamista organisaatioiden välillä.

Virtual Finlandin data-avaruuspalvelun keskiössä on tuotteistettu data, jonka avulla tietoa voidaan tulkita samalla tavoin palvelusta riippumatta. Tämä hyödyttää merkittävästi kehittäjiä, koska integroitava tieto on helpokäyttöisessä muodossa. Tuotteistettuun dataan voi kytkeä muun muassa käyttäjien tunnistuksen ja tiedon luvituksen. Euroopassa meneillään oleva digitaalisten lompakoiden kehitys voi tulevaisuudessa tukea tätä kehitystä. Suomi on Euroopan tasolla jo nyt edelläkävijä tuotteistetun datan jakamisessa ja avoimiin standardeihin pohjautuvassa data-avaruuskehityksessä – aivan kuten digikompassissa on visioitu.

Uuden hallituskauden tavoitteena on luoda Suomelle kilpailukykyä datataloudesta ja digitalisaatiosta sekä vahvistaa julkisen sektorin ja yritysten valmiuksia hyödyntää dataa palveluiden kehittämisessä. Data-avaruudet tarjoavat käytännön ratkaisun näihin tavoitteisiin pääsemiseksi, ja Virtual Finland -hanke näyttää esimerkillään suuntaa tälle kehitykselle.

Kirjoittaja

Henna Suomi

COO, IOXIO Oy

Ulkomaalaisten saumaton palvelupolku edellyttää poikkisektorillista datan jakamista

Joonatan Henriksson, 8.3.2023

Helmikuun 2023 lopussa voimaan astuneet ulkomaalaislain muutokset ovat työ- ja elinkeinoministeriön pitkäjänteisen työn tulos. Muutokset edistävät Suomen kansainvälistä kilpailukykyä, sillä niiden avulla voidaan parantaa suomalaisten yritysten kykyä palkata osaamistarpeeseensa ulkomaisia työntekijöitä sekä edistää ulkomaisten opiskelijoiden jäämistä Suomeen valmistumisensa jälkeen.

”Ulkomaalaislain muutokset sujuvoittavat työperusteisten oleskelulupien hakemista ja päätösprosessia. Uudistus on osa laajempaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on lyhentää lupien käsittelyaika keskimäärin yhteen kuukauteen. Uudet säännökset lisäävät hakuprosessin automaatiota, ja käyttöön otetaan myös työnantajan sertifiointi.”

Lähde: <https://tem.fi/-/tyoperusteista-maahanmuuttoa-sujuvoittavat-lait-tulevat-voimaan>

Jo ennen Suomeen muuttoa ulkomainen henkilö joutuu asioimaan monissa julkisen ja yksityisen sektorin palveluissa. Tällä hetkellä pelkästään näiden palveluiden löytäminen on työlästä. Jotta asiointikokemuksesta saadaan mahdollisimman sujuva, on syytä lisätä viranomaisasioinnin automatisaatiota ja mahdollistaa loppuasiakkaalle saumaton maahantulon palvelupolku. Ennen kuin automatisaatiota ja palvelukokemuksen kehittämistä voidaan lähteä toteuttamaan tehokkaasti, palveluiden käyttöön vaaditaan yhteistä digitaalisen luottamuksen ja datan jakamisen infrastruktuuria.

Kun henkilö esimerkiksi hakee itselleen sopivaa työpaikkaa Suomesta, häneltä voidaan kysyä tietoja hänen osaamisestaan, koulutuksestaan sekä aikaisemmasta työkokemuksesta. Tiedoilla voidaan kohdentaa hänelle sopivampia työpaikkoja. Jotta tiedot säilyisivät palvelussa myös seuraavalla asiointikerralla, henkilön tulisi luoda itselleen asiointiprofiili, toisin sanoen rekisteröityä palvelun käyttäjäksi. Vielä tässä vaiheessa asiointipalvelu ei tarvitse henkilöltä kovin luotettavia tietoja, vaan henkilön itse syöttämät tiedot riittävät. Tällöin myöskään henkilön tunnistamiselle rekisteröinnin yhteydessä ei ole korkeita luotettavuusvaatimuksia. Pääasia on, että palvelun käytölle on hyvin matala kynnyks.

Kun henkilö on löytänyt työpaikan ja aloittaa oleskeluluvan hakemisen sekä muiden Suomesta löytyvien palveluiden etsimisen, hänen tähän mennessä syöttämiänsä tietoja pitää pystyä hyödyntämään myös muissa palveluissa saumattoman asiointikokemuksen luomiseksi.

Tietojen (datan) sujuva siirtäminen palveluissa sektorirajat ylittävästi vaatii tiettyjä yhteisiä rakennuspalikoita toteutuakseen:

- Henkilön sähköinen identiteetti voidaan yksilöidä, jotta siihen liitettyä dataa voidaan kysellä tunnisteen avulla eri palveluiden välillä
- Henkilön sähköinen tunnistaminen on monitasoista lähtien liikkeelle helppokäyttöisestä kevyemmästä tunnistamisesta ja siirtyen palveluiden sitä vaatiessa kohti vahvempaa sähköistä tunnistamista
- Henkilön tietoja voidaan siirtää luotettavasti palveluiden välillä yhteisesti sovitussa muodossa, tai henkilö voi itse siirtää tietoja luotettavasti palveluiden välillä esimerkiksi sähköisen henkilötietolompakon avulla
- Henkilön pystyy hallinnoimaan suostumuksellaan tietojen siirtoa

Virtual Finland -hanke sekä hyödyntää edellä mainittuja ratkaisuja että edistää henkilö- ja yritystietolompakoiden, datan rajapintapohjaisen jakamisen, suostumuksenhallinnan sekä alemman tason tunnistamisen kehitystä yhdessä julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Kehityksessä olevaa infrastruktuuria pääseekin jo kokeilemaan Virtual Finlandin tarjoamalla testbed.fi-kokeilualustalla. Ulkoministeriö on lisäksi selvittämässä, voisiko itsepalvelukioskin käytöllä nopeuttaa oleskelulupa-asiointia Suomen lähetystöissä.

Jos onnistumme luomaan Suomeen näitä yhteisiä rakennuspalikoita, voimme kehittää nopeammin ulkomaisille osajille tarjottavien palveluiden automaatioastetta ja koko Suomeen tulon palvelupolun käyttökokemusta. Suomeen hakeutumisen ja täällä toimimisen helppous ovat ensisijaisen tärkeitä, jotta saamme tänne parhaat osaajat maailmalta auttamaan suomalaisen elinkeinoelämän kehitystä ja talouden kasvua.

Kirjoittaja

Joonatan Henriksson

Deputy CEO, Haidion

Yhteisiä ratkaisuja työperäiseen maahanmuuttoon

Karoliina Liimatainen (DVV) ja Monica Uusiniemi (Gofore), 8.12.2022

Keväällä 2022 kaksi palvelumuotoilijaa saivat eteensä Suomen kilpailukyvyyn kannalta keskeisen ja samalla kiperän haasteen: kuinka voisimme helpottaa työperäisen maahantulijan asiointia suomalaisissa palveluissa

Aloitimme keväällä 2022 kahden osa-aikaisen palvelumuotoilijan voimin Virtual Finland -hankkeessa. Aluksi riittikin ihmeteltävää - erilaisia selvityksiä sekä raportteja maahanmuuttoon liittyvästä asiakaskokemuksesta ja sen kipupisteistä löytyy runsaasti.

Rajasimme oman työemme fokuksen työperäiseen maahanmuuttoon ja koostimme aluksi olemassa olevan datan avulla kipupisteet sekä kuvasimme asiakastarinoita kehitystyön tueksi. Asiakastarinoiden avulla on myös helpompi avata nykyiset työperäisen maahanmuuttajan ongelmat ihmisen tasolla. Näiden tarinoiden koostamisessa oli suureksi avuksi se, että haastattelimme myös työperäisiä maahanmuuttajia käytännössä auttavia tahoja eli työnantajapuolta sekä maahanmuuttopalveluita tarjoavia relokaatioyrityksiä.

Tunnistimme näiden sidosryhmähaastatteluiden kautta uuden asiakastyypin eli ryhmät. Relokaatioyritykset ja muut toimijat tuovat Suomeen esimerkiksi hoivatyöntekijöitä ryhmittäin, ja tämä asiakasryhmä tulee ottaa huomioon palvelukehityksessä.

Tyypillisiä maahantulijoita

**SUOMI
FINLAND**

Kolme huomioitavaa asiakasryhmää

- Maahantulija perheineen
- Rekrytointi- tai relokaatioyritys
- Työnantaja

Työntekijä

Saapuu yksin
Hakee tuloja parempaan elämään
Rajallinen kielitaito ja mahdollisuudet käyttää digipalveluja
Rekrytoiva yritys hoitaa asiat henkilön puolesta hyvin pitkälti
Kausi- ja projektityö

Asiantuntija

Saapuu perheen kanssa
Hakee mielekästä työtä ja elinympäristöä
Toimii aktiivisesti asioiden hoitamisessa, työnantaja tukee
Pitkä työsopimus

Ryhmä

Rekrytointiryitys tuo suuremman ryhmän työntekijöitä kerralla
Voi sisältää koulutusta ja kielipintoja
Hakevat parempaa palkkatasoa
Rekrytointiryityksellä kriittinen rooli neuvonnassa, asioiden hoitamisessa sekä Suomeen asettumisessa

Puoliso

Saapuu kumppanin työn perässä
Hakee paikkaansa ja etsii töitä tai koulutusta

Lapset

Tarvitsevat varhaiskasvatus- tai koulu paikat
Kohtaavat kieli- ja kulttuurieroja

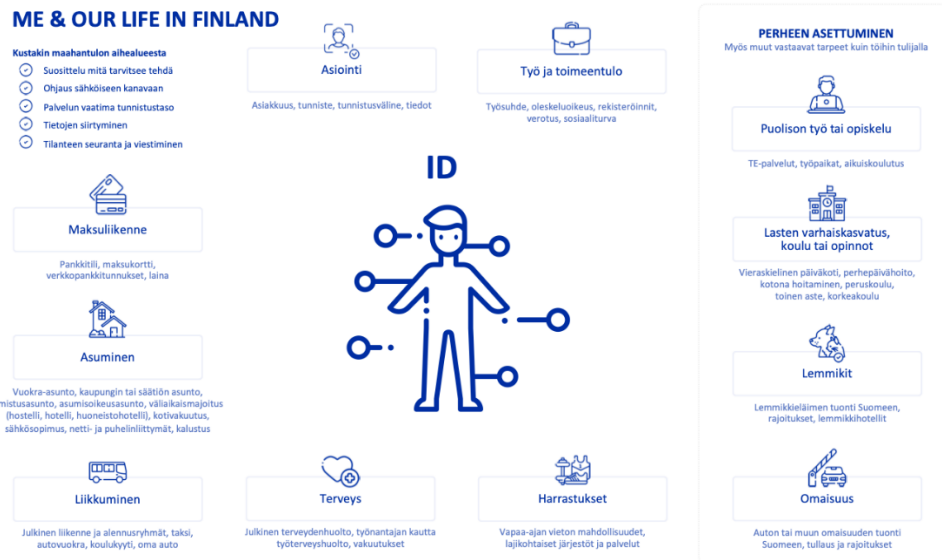
Esimerkkejä tyypillisistä maahantulijoiden tilanteista

Poikkihallinnollinen yhteistyö alkaa

Kesäkuussa pidimme yhteisen työpajan Maahanmuuttoviraston, Digi- ja väestötietoviraston, Verohallinnon sekä International House Helsingin (IHH) kanssa. IHH on yhteistyössä yllämainittujen toimijoiden kanssa saanut koottua kaikki viranomaiset sekä muita neuvontapalveluita (TE-toimisto, kunnat) yhteisen katon alle fyysiseen palvelupisteeseen Helsingin Sörnäisiin.

Seuraavaksi yhteistyön tavoitteeksi asetettiin niin sanottu yhden luukun palvelu verkkoon eli viranomaisten yhteinen digitaalinen asiointipalvelu maahantulijan tarvitsemien erilaisten palvelujen

hoitamiseksi. Lähdimme työstämään tulevaisuuden visiota tästä unelmapalvelusta, jotta nykyhetken tekemisen siiloutuminen eri virastoihin ja yrityksiin, säännökset ja muut rajoitteet eivät torppaisi työtä alkuunsa. Näin on myös helpompi hahmottaa, mistä konkreettisista toimista voisimme aloittaa matkalla kohti visiota. Maahanmuuttajan tarvitsemien palveluiden moninaisuus tuo myös lisää kompleksisuutta yhteisen asiointipalvelun kehittämiseen.

Esimerkkejä maahantulijan usein tarvitsemista palvelukategorioista

Visio viranomaisten yhteisestä asiointipalvelusta

Seuraavaksi lähdimme yhteistyössä tunnistamaan tarvittavia palvelun peruselementtejä tehtyjen asiakastarvekartoitusten sekä sidosryhmähaastatteluiden sekä muiden selvitysten kautta. Seuraavassa kuvassa olemme kiteyttäneet top 3 palvelun elementtiä.

TARVITTAVIA PALVELUN ELEMENTTEJÄ

SUOMI
FINLAND

Yhteisen asiointipalvelun keskeiset palaset

Kuvasimme palvelukokonaisuuden tavoitetilan rautalankatasolla, ja sitten pääsimmekin jo rakentamaan käytännönläheisemmän alustavan prototyypin palvelusta loppukäyttäjien arvioitavaksi.

TAVOITETILAN KUVAUS: Yhteinen ratkaisu Suomeen tulijan asiointiin

Tavoitetilassa syntyy yhteinen ratkaisu maahantulijan asiointiin

Maahanmuuttajat apunamme asiointipalvelun testaamisessa

Pääsimme testaamaan asiointipalvelun alustavaa prototyyppiä loppukäyttäjien kanssa torstaina 10.11.2022 Goforen järjestämässä Monikulttuurimiitissä. Maahanmuuttajien palaute meille oli

yksiselitteinen - "this is a gamechanger" - vihdoin tällaista ollaan kehittämässä, tämä tulee todella tarpeeseen.

Yhteisen asiointipalvelun kehitystyö jatkuu nyt poikkihallinnollisessa ja -organisatorisessa yhteistyössä kohti konkreettisia kokeiluita 2023. Samalla olemme koonneet eri lähteistä arvioita palvelun vaikuttavuudesta Suomen tasolla - tästäkin on jo tehty selvitystyötä eri toimijoiden kautta.

Lisää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sidosryhmäyhteistyön kautta

Olemme käynnistäneet sparrausryhmät, joiden tavoitteena on lisätä läpinäkyvyyttä viranomaisten kehitystyöhön ja ottaa muita sidosryhmiä entistäkin tiiviimmin mukaan yhteiskehittämiseen. Tälle matkalle kohti viranomaisten ja mahdollisesti myös muiden toimijoiden yhteistä digitaalista asiointipalvelua tarvitsemme mukaan kaikki. Kyseessä on Suomen tulevaisuus.

Kirjoittajat

Karoliina Liimatainen (DVV) ja Monica Uusiniemi (Gofore)

Datatalouteen vauhtia käytännön kokeiluilla

Juhani Luoma-Kyyny ja Kristo Lehtonen, 8.6.2022

Suomella on hyvät mahdollisuudet uudistaa datatalouden rakenteita ja vahvistaa kilpailukykyä. Data uutena raaka-aineena tulee valjastaa tuottamaan hyvinvointia kaikille. Tie reiluun datatalouteen käy hankkeiden kautta ja kirittämiseen tarvitaan kokeiluja.

VIRTUAL FINLAND
Cross border
Data Space

Kokeilualusta auttaa kehittämään rajat ylittäviä palveluita
Avoin ja standardoitu datan jakaminen mahdollistaa rajat ylittävien palveluiden ja valtioiden välisten datamarkkinoiden luomisen

RAKENNA DATASTA PALVELUITA

Rakenna rajat ylittäviä, älykkäitä palveluita jakamalla ja käyttämällä muiden tarjoamaa, tuoteistettua dataa. Löydä, jaa ja käytä dataa Internet -palveluiden välillä ilman monimutkaisia integraatioita tai datan kopioimista.

Kehitä personoituja sekä käyttäjäkeskeisiä palveluita luotettavien digitaalisten identiteettien ympärille. Säilytä luottamus ja kontrolli datan käyttöön datalähteiden ja käyttäjien välillä.

CROSS BORDER DATA SPACE

RAJAT YLITTÄVÄT PALVELUT TUOTEISTETULLA DATALLA

Ihmiset
Yritykset
Tavarat- ja palvelut
Pääomat
Viranomaiset

KEHITÄ JA KOKEILE YHDESSÄ

Kokeile datan tuotteistusta ja standardointia, digitaalisen luottamuksen kyvykkyyksiä, tulevaisuuden arkkitehtuureja sekä uusia liiketoiminta- ja palvelumalleja Suomen kilpailukyyn parantamiseksi.

Pilotoi uusia rajat ylittäviä ratkaisuja ulkomaalaisille asiakkaille nopeasti ja luotettavasti. Kokeilualusta mahdollistaa nopean ja ketterän kehityksen viranomaisten ja yritysten kesken ilman kalliita alkuinvestointeja.

Eurooppalaisen datatalouden periaatteilla

KOKEILUALUSTA MAHDOLLISTAA DATAN LIIKKUMISEN IHMISTEN JA PALVELUIDEN OHELLA

Euroopan unionissa on käynnissä datatalouden sääntelytsunami, jolla pyritään vahvistamaan ihmiskeskeistä ja kestävä digitaalista yhteiskuntaa. Monipuolinen sääntelypaketti koostuu digipalvelusäädöksestä (DSA Digital Services Act), digimarkkinasäädöksestä (DMA Digital Markets Act), datasäädöksestä (Data Act) ja datahallintasäädöksestä (DGA Data Governance Act).

Sääntelyllä pyritään ratkaisemaan selkeää ongelmaa: Tällä hetkellä dataa ei jaeta, se ei ole yhteensopivaa ja keskeiset palvelut ja infrastruktuuri ovat keskittyneet harvojen käsiin. Tarkoitus on lisätä kilpailua, datan liikkumista ja innovaatioita.

Uusi datan sääntely on suomalaisyrityksille saman kaltainen tilaisuus kuin "GSM-hetki", joka kiihdytti telemarkkinat huimaan nousuun 1990-luvulla. Kehitysloikkaan ajaututtiin, kun haluttiin tarjota puhelimen käyttäjälle mahdollisuus soittaa toisen operaattorin liittymää käyttävälle kaverille. Puhelinoperaattoreiden oli pakko ottaa käyttöön GSM-standardi, jolla mahdollistettiin yhteensopivuus ja yhteiset rekisterit verkon tilaajista ja vierailijoista.

Nyt on vastaava tilanne. Uusi sääntely edellyttää datan liikkumista, mutta ei ota kantaa siihen, miten tämän tulisi tapahtua. Tämä avaa suomalaisille edelläkävijöille tilaisuuden linjata tulevia pelisääntöjä sekä luoda uutta liiketoimintaa ja kasvua. Mitä enemmän suomalaiset yritykset ovat rakentamassa tulevia pelisääntöjä, sen suuremmalla todennäköisyydellä niistä voi tulla pohja EU-tason linjauksille ja standardeille.

Kaiken tämän keskellä yritykset ja organisaatiot joutuvat toteuttamaan arkisia tiedonhallinnan rutiinejaan ja pohtimaan, miten vastata datatalouden haasteisiin. Vaikka dataa liikkuu verkoissa koko ajan suunnattomat määrät, valtaosa siitä koostuu strukturoimattomasta datasta, jonka

hyödyntämisessä ollaan alkutaipaleella. On helpompi kerätä myynnin ja laskutuksen tietoja raportoitavaksi kuin pohtia miten yrityksen johtamiseen ja liiketoiminnan suunnitteluun saataisiin tukea datan nykyistä paremmalla hallinnalla.

Lisäksi organisaatioiden datastrategiat tai arkisemmin sovitut tavat käsitellä informaatiota keskittyvät datan hankintaan ja varjeluun. Datan jakaminen liiketoiminnan tehostamiseksi arveluttaa edelleen, puhumattakaan ekosysteemeistä, jotka mahdollistaisivat pääsyn nykyistä laajempiin datavarantoihin.

Yritysten on hyvä ryhtyä syventämään datatalouden osaamistaan. Alkuun pääsee esittämällä kysymyksiä: Mitä dataa tarvitsemme liiketoiminnassamme? Kenen kanssa jaamme dataa? Miten datan käyttämistä, jakamista ja hyödyntämistä voisi tehostaa? Mitä ”datatuotteita” voimme luoda tai hyödyntää?

Kokeilut ovat oiva keino hakea vastauksia kysymyksiin. Yritykset voivat jo rajallisesti hyödyntää Virtual Finland -hankkeen kokeilu ympäristöä (testbed), joka on rakennettu alun perin maahantulon palveluiden yhtenäistämiseen ja sujuvoittamiseen tähtäävään kehitystyöhön.

Kokeiluympäristö sisältää käytännön työkalut ja niitä tukevan dokumentaation. Ympäristö avataan myöhemmin julkiseen käyttöön datatalouden uusien palveluiden kehittämisestä kiinnostuneille.

Datatalous on tuonut mukanaan joukon uusia käsitteitä ja teknologioita – datan tuotteistaminen, vahvistettavat tunnistetiedot, valtuutukset, suostumuksen hallinta, käytön luvitus ja lupalompakot. Kokeiluympäristö tarjoaa tulevaisuudessa työvälineiden lisäksi esimerkkejä ja käyttötapauksia, jotka havainnollistavat uusia menetelmiä. Kokeiluympäristö pohjautuu Sitran reilun datatalouden projektissa rakennettuun kokeilualustaan.

Nyt tarvitaan suomalaista edelläkävijyyttä, kuten GSM-standardia luotaessa. Tämä tapahtuu parhaiten kokeilujen kautta. Kannattaa olla valmiina, kun kokeilualusta avataan!

Kirjoitus julkaistiin alunperin 8.6.2022 ulkoministeriön Vapaasti kaupasta -blogisarjassa.

Kirjoittajat

Juhani Luoma-Kyyny ja Kristo Lehtonen

Luoma-Kyyny toimi johtavana asiantuntijana Sitrassa vuoteen 2022 asti, Kristo Lehtonen on teemajohtaja Sitrassa

Tavoitteena yritysten yhteensopiva digi- ja datatalous

Markku Heikura, 3.5.2022

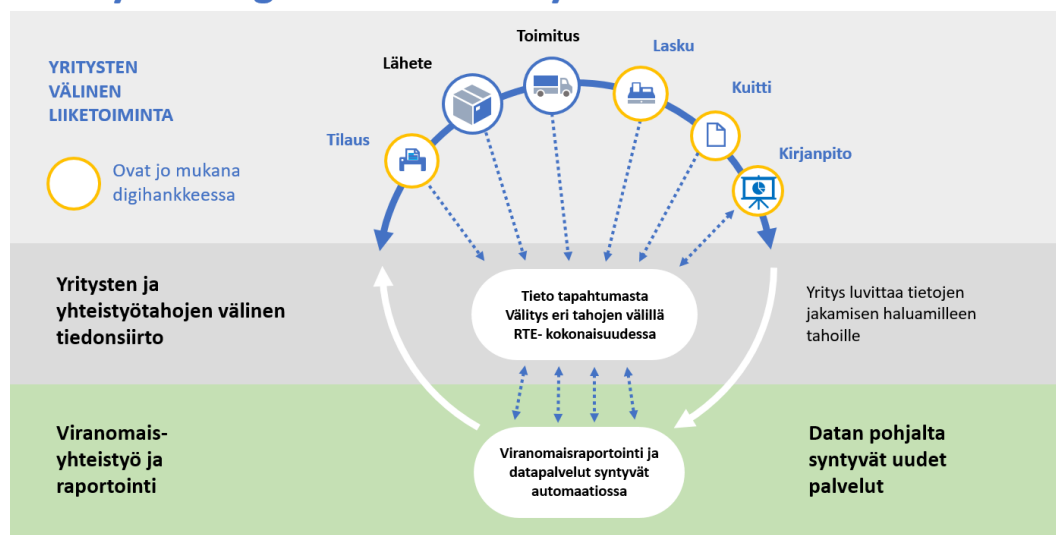
Tiedättehän juhlapuheet, joissa ylistetään digitalisaation avaamia mahdollisuuksia ja reaaliaikaisen datan hyötykäyttöä yhteiskunnan ja liiketoiminnan edistämiseksi? Olemme Suomessa tehneet erilaisia tiekarttoja ja suunnitelmia digitaalisuuden edistämiseksi, mutta matkaamme vasta alkumetreillä tiedon hyödyntämisessä. Toki meillä on hyvä infrastruktuuri, mikä tukee digitaalisuutta ja olemme onnistuneet hyvin etätöihin siirtymisessä koronapandemian aikana, mutta digitaalisuuden hyödyntäminen aidosti liiketoimintaprosesseissa odottaa vielä tulemistaan. Nyt olisi aika siirtyä seuraavalle tasolle ja ryhtyä toimimaan visionääristen korulauseiden tavoitteiden mukaisesti.

Yhteispuhjoismainen ekosysteemi nytkähtelee jo eteenpäin

Meillä Suomessa ja ylipäättään Pohjoismaissa on kaikki edellytykset nousta Euroopan vetureiksi ja digitalisaation suunnannäyttäjäksi. Menetämme kuitenkin edelläkävijyytemme, jos jumitamme kukin laajasta toimijajoukosta omissa poteroissamme ja rasvaamme vain omia datakoneistojamme kuntoon.

Nyt tarvitaan rajat ylittävää yhteistyötä, toisin sanoen sitä kuuluisaa ekosysteemiajattelua.

Yritysten digitalouden ekosysteemikokonaisuus

Ekosysteemiajattelu istuu myös eri maiden välille. Vastikään on testattu pohjoismaista yritystiedon markkinapaikkaa Virtual Finland -kokeiluna. Kaupparekisteridatan välittämistä koskevat tulokset olivat lupaavia, ja esimerkiksi Ruotsi ja Norja ovat vilkuttaneet vihreää valoa yhteiselle etenemiselle.

Katse pois omasta organisaatiosta ja kokonaisuutta hyödyntämään

Viranomaisena kuulen monesti, kuinka asioiden edistymiseen kaivataan lainsäädäntöä. Moni asia kaipaakin lainsäädännön tarkentamista ja uudistamista, mutta pelkkä lainsäädäntö ei riitä – se voi olla mahdollistaja tai esteiden poistaja.

Olenkin sitä mieltä, että esimerkiksi Virtual Finlandin tai vaikkapa Yrityksen Digitalous -hankkeiden tavoitteiden täyttyminen ei tarvitse lainsäätäjän asettamaa pakkoa.

Meillä on kaikki mahdollisuudet lyödä digitaaliset päämme yhteen ja rakentaa ekosysteemiverkosto vapaaehtoisesti puhtaan hyödyn tavoittelun merkeissä. Tässä tarkoitan nimenomaan kokonaisuhyötyä, en pelkästään yhden toimijan tai toimialan saamaa hyötyä.

Tarvitaan siis laajaa ja yhteensopivaa digi- ja datasysteemiä, jossa yritykset, eri yhteistyötahot ja viranomaiset siirtävät tietoa automaattisesti ja tietenkin myös maasta toiseen Virtual Finland -hengessä.

Eroon hallinnollisen taakan aiheuttajan leimasta

Verohallinnon edustajana näen päivän selvästi ja lähes kipeästi, kuinka juuri me olemme monenmoisen raportointibyrokraatian ja hallinnollisen taakan aiheuttaja. Näin ei tarvitsisi olla.

Toki tarvitsemme monenlaista tietoa voidaksemme hoitaa verotuksen ja varmistaaksemme yhteiskunnan rahoituksen. Sääliksi kuitenkin käy niitä yritysten alihankintaketjujen toimijoita, joiden täytyy täytellä kaikenlaista lomakkeita ja ilmoitella eri alustoille sellaisia tietoja, jotka voisivat hyvin kulkea suoraan meille bisneksestä ja luonnollisista liiketoiminnan tapahtumista itsestään. Siis ilman, että niitä kukaan manuaalisesti käsittelee. Tavoitteenamme on saada myös yrityksille esitetyt veroilmoitus samaan tyyliin kuin kansalaisille.

Voiko matalin kyvykkyys ratkaista tason?

Kehitystä ei kuitenkaan voi ohjata ja edistää siten, että mennään kaikessa juuri pienimmän ja vähiten kykenevän ryhmän mukaan. Palveluita pitäisi miettiä enemmän asiakasryhmittäin sen sijaan, että kaikille tarjotaan kaikkia ja vieläpä aiemmin mainitsemani pienimmän kyvykkyuden kautta.

Tämä sama pätee myös yrityksiin ja heidän palvelujen järjestämiseen: pienyrittäjille ja heidän kirjanpitäjilleen tulee taata toimivat ja kunnolliset palvelut, mutta emme voi pysäyttää esimerkiksi kansainvälisen kaupankäynnin sujuvoittamista asettamalla mittatikkua pienimmälle mahdolliselle tasolle.

Lisäksi digitalisaatiota pitää tarkastella kokonaisuutena, ei pelkästään viranomaisten kautta. Koko tavarantoimitusketju tehostuisi ja hyötyisi, jos tiedot siirtyisivät digitaalisesti pisteestä toiseen ilman niitä kuuluisia rukkasen kuvia. Aina, kun joku koskee manuaalisesti tietoon, se lisää virhemahdollisuutta ja kustannuksia.

Autoteollisuus teki sen jo 30 vuotta sitten

Ajatus tiedon automaattisesta ketjusta toimijalta toiselle syntyi autoteollisuudessa jo 1990-luvulla. Siellä kehitettiin dataan perustuva järjestelmä, joka huolehti, että ulkoisilta alihankkijoilta saapui valmistuksen tarvitsemia osia juuri oikeaan tarpeeseen ilman kenenkään erillistilauksia – sopimukset olivat toki olemassa taustalla.

Mielestäni on erikoista, että 30 vuotta sitten autoteollisuus näytti esimerkkiä toimivasta ekosysteemistä, mutta muu bisnes ei ole vielääkään seurannut kunnolla perässä. Ei, vaikka tietotekniikka on kehittynyt merkittävästi tuossa ajassa.

Datan rataverkosto on kaukonäköisyyttä

Vieläkin vanhempi esimerkki, peräti 1800-luvun jälkipuoliskolta, löytyy rautatieverkoston rakentamisesta pitkien etäisyyksien Suomeen. Rautatieverkostohan oli oleellinen osa teollisuuden logistiikan kannalta.

Tuolloin olisi hyvinkin voitu todeta, että rautateiden rakentaminen maksaa liikaa ja kannattaa jatkaa toimintaa silloisen tie- ja jokiverkoston varassa. Samoin jokainen teollisuuspaikkakunta olisi voinut rakentaa oman rataverkostonsa omine raidelevyksineen, mutta kauaskantoisesti kiskot rakennettiin kaikkialle yhteensopiviksi samalla raidelevyellä.

Samanlaista kaukonäköisyyttä tarvitsemme nyt, eli datan rataverkoston rakentamista tiedon siirtämiseksi ja mielellään vielä yhtenäisellä raidelevyellä. Tällaista toteutamme nyt Yrityksen

digitalous -hankkeessa, ja meillä on kaikki mahdollisuudet saada aikaiseksi toimiva datan rautatieverkko.

Kirjoitus on julkaistu alunperin 3.5.2022 ulkoministeriön Vapaasti kaupasta -blogisarjassa.

Kirjoittaja

Markku Heikura

Verohallinnon pääjohtaja

Suomen vientiteollisuus tarvitsee myös digitaaliset väylät maailmalle

Mika Tuuliainen

04.04.2022

Olemme seuranneet ulkoministeriön Virtual Finland -hankkeen käynnistymistä mielenkiinnolla. Hankkeen tavoitteena on kehittää Suomelle digitaalista infrastruktuuria kansainvälisen houkuttelun, asioinnin sekä rajat ylittävän liikkuvuuden ja kaupan automatisoimiseksi.

[Ministeri Skinnarin avaus](#) on tärkeä: Suomi tarvitsee digin ja datan kokonaisvaltaista johtamista sekä konkreettisia ratkaisuja automatisoida väylät, joilla yrityksemme toimivat suoraan kansainvälisten markkinoiden kanssa.

Virtual Finlandilla on ilmeinen yhteistyön paikka yritysten, ministeriöiden, digi- ja väestötietoviraston että kuntien kanssa rakentaa nämä rajat ylittävät yhteydet. Pienen maan valttikorttina onkin sujuva yhteistyö valtionhallinnon ja elinkeinoelämän kesken, minkä vuoksi Elinkeinoelämän keskusliitto EK toimii myös hankkeen ohjausryhmässä sekä sillanrakentajana yritysmaailmaan.

Yritysten osaamispulan ratkaisun lisäksi peräänkuulutamme myös sujuvien digitaalisten palvelupolkujen rakentamista vientiyrityksille. EK tuotti marraskuussa 2021 jäsenyrityksilleen kyselyn digiosaamisesta, datan hyödyntämisestä sekä eri teknologioiden mahdollisuuksista. Selvisi, että 80 % yrityksistä näkee suurimmat kehittymismahdollisuudet tällä hetkellä liiketoimintaprosessien tehostamisessa.

Virtual Finland voisi myös osaltaan sujuvoittaa tiedonvaihtoa ja automatisoida byrokratiaa mm. viennin rahoituksen, logistiikan ja verotuksen prosesseissa. Esimerkiksi kaupanrahoituksen dokumentit, remburssit, pyörivät täysin paperisten asiakirjojen tai niiden pdf-kopioiden varassa, minkä vuoksi samojen tietojen uudelleenkäyttö on mahdotonta ja jokaisen kontin toimitus maailmalle hidastuu usealla päivällä.

Kuten maahantulossa niin myös vientiyritysten prosesseissa täytettäviä lomakkeita ja dataa on paljon. Sitä ei kuitenkaan jaeta tehokkaasti, luotettavasti ja standardoidusti sidosryhmien kesken, vaikka se olisi tärkeää kilpailukykyämme kannalta: Suomen vienti on vahvasti riippuvainen pienestä joukosta teollisuuden aloja ja yrityksiä, joiden kilpailukenttä kiristyy entisestään kansainvälisesti.

Valtiolla on merkittävä rooli luotaessa kansainvälisesti erottuva ja digitaalinen infrastruktuuri. Sen päämääränä tulee olla alentaa merkittävästi yritysten toimintakustannuksia sekä tehostaa niiden kykyä löytää ja palvella kansainvälisiä asiakkaita luomalla maailmankauppaan digitaalinen palvelualusta ja rakenteet. Tutkimuksemme mukaan suurin syy mikä estää datan hyödyntämistä on rahan puute.

Vapauttamalla resursseja byrokratiasta ja minimoimalla päällekkäisiä investointeja sekä rakentamalla yhteisiä kyvykkyyksiä yritysten ja valtion käyttöön, yritykset voisivat valjastaa vientikaupassa datatalouden ja digin hyödyt laajemmin käyttöönsä.

Meidän täytyy toki olla realistisia: muutaman vuoden määräaikaisella hankkeella ei maailma tule valmiiksi, päinvastoin. Hyödynnetään Virtual Finland tehokkaana lähtölaukauksena, jolle varmistetaan saumaton jatkuvuus ja laaja sitoutuminen eri toimijoiden välillä.

Julkaistu [EK:n sivuilla](#)

Kirjoittaja

Mika Tuuliainen

Johtava asiantuntija

Saumattomat digitaaliset palvelupolut Suomeen ja maailmalle

2.2.2022

Työikäisten määrän vähentyminen sekä koronakriisin jälkeinen talouden elvytys luovat painetta Suomen kilpailukyvyyn nopeaan nostamiseen. Suomi tarvitsee uusia osaajia, pääomia ja kansainvälisiä kauppasuhteita maamme kilpailukyvyyn parantamiseksi. Jotta osaajat pääsisivät Suomeen ja vientiyritykset saisivat tuotteensa maailmalle tehokkaasti, tulee Suomeen rakentaa digitaalisia palvelupolkuja maailmalta meille – ja meiltä maailmalle.

Työikäisten määrän vähentyminen sekä koronakriisin jälkeinen talouden elvytys luovat painetta Suomen kilpailukyvyyn nopeaan nostamiseen. Suomi tarvitsee uusia osaajia, pääomia ja kansainvälisiä kauppasuhteita maamme kilpailukyvyyn parantamiseksi. Jotta osaajat pääsisivät Suomeen ja vientiyritykset saisivat tuotteensa maailmalle tehokkaasti, tulee Suomeen rakentaa digitaalisia palvelupolkuja maailmalta meille – ja meiltä maailmalle.

Pistemäisestä asioinnista palvelupolkuihin

Eri puolilla valtionhallintoa on käynnissä useita digitalisaatiohankkeita jotka keskittyvät suurelta osin viranomaisprosessien tehostamiseen, kuten prosessien kehittämiseen, lainsäädäntömuutosten edistämiseen ja digitaalisten kyvykkyyksien parantamiseen. Yksi esimerkiksi tästä on ulkomaalaisen osaajan houkutteluun ja pitovoimaan liittyvät oleskelulupalvelut. Vaikka viranomaispalveluiden digitalisoinnissa on tehty harppauksia, on kehitys toistaiseksi keskittynyt pätkiin maahantulon palvelupoluilta. Asiakkaan näkökulmasta palveluiden löytäminen ja käyttö vaatisivat yhtenäisempiä ja sujuvampia digitaalisia palvelupolkuja.

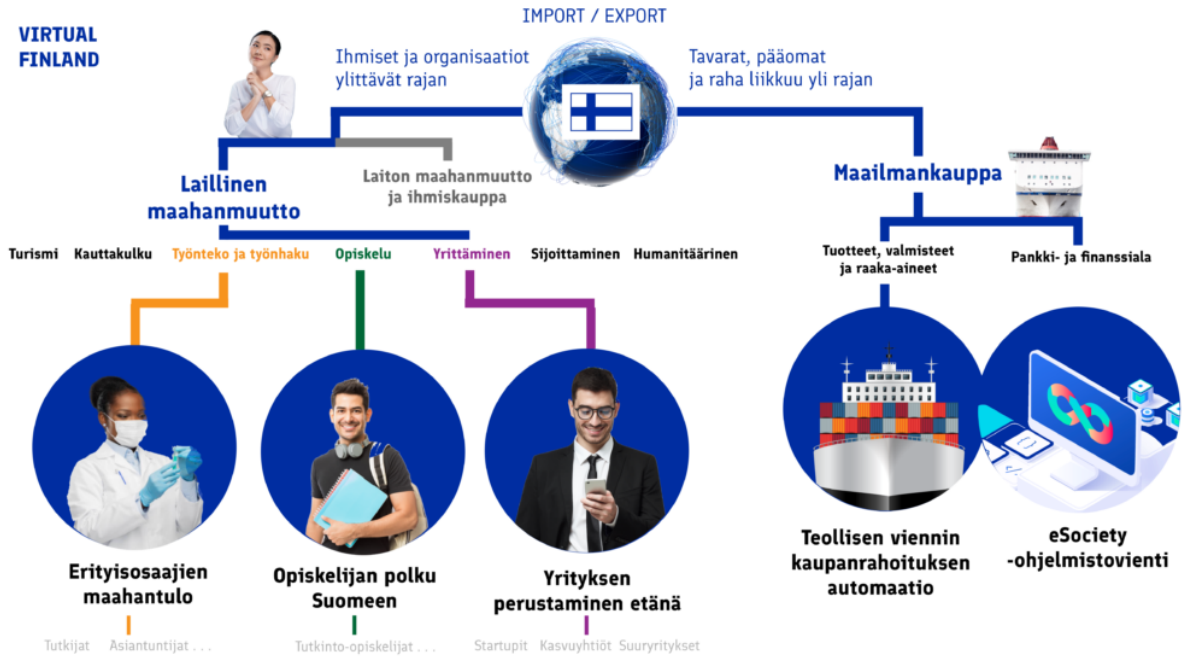
Nykytilanne on valitettavasti se, että palveluissa asiointi on haasteellista ilman suomalaista henkilötunnusta. Tiedot eivät myöskään liiku virastojen välillä, mikä tarkoittaa samojen henkilötietojen täyttämistä moneen eri palveluun, dokumenttikopioiden lähettämistä tai jopa useita fyysisiä asiointikäyntejä eri viranomaispisteissä. Tilanne on samankaltainen suomalaisille vientiyrityksille: vienninrahoituksen, logistiikan, verotuksen ja maailmankaupan rakenteiden automaation taso ei poikkea positiivisesti muista länsimaista, mikä estää yritystemme nopeaa kasvua kansainvälisillä markkinoilla.

Suomella ei siis ole vielä sellaisia digitaalisia rakenteita, joilla ulkomaalaisten osaajien saumaton palvelupolku syntyisi maailmalta Suomeen tai vastaavasti suomalaiset yritykset voisivat digitaalisesti tehostaa pääsyään kansainvälisille pääoma- ja asiakasmarkkinoille. Meillä on toki erinomaista osaamista ja innovatiivisia firmoja, muttemme ole onnistuneet siirtämään niistä saatavissa olevia synergioita ja skaalaetuja palvelemaan koko yhteiskuntaa riittävällä tavalla.

Rakennetaan Suomelle digitaalinen infrastruktuuri

Suomen kilpailukyky tarvitsee yhtenäisen digitaalisen infrastruktuurin, joka rakentuu monitasoisesta sähköistä tunnistamisesta, digitaalisesta identiteetistä, suostumuksenhallinnan ja valtuuttamisen palveluista, datatalouden yhteisistä standardeista sekä tiedon jakamisesta poikkisektorillisesti.

Ilokseni voin kertoa, että ulkoministeriö on käynnistänyt poikkihallinnollisen Virtual Finland - hankkeen, jossa tuotetaan Suomelta puuttuva digitaalisen maahantulon palveluinfrastruktuuri sujuvoittamaan yritysten, työntekijöiden ja korkeakouluopiskelijoiden maahantuloa. Rakennettavalla infrastruktuurilla luodaan myös arvoa yrityksille: automatisoidun ja ajan tasalla olevan datan avulla toimintaprosessit nopeutuvat ja kustannukset vähenevät. Hankkeessa tuotettava datatalouden kokeiluympäristö ja datan jakamisen avoin verkko luovat myös edellytyksiä suomalaiselle eSociety - palveluviennille. Kysyntä valtionhallinnon digitaalisille kokonaisratkaisuille maailmalla on valtava!

Kirjoitus julkaistiin alunperin 2.2.2022 ulkoministeriön Vapaasti kaupasta -blogisarjassa.

Kirjoittaja

Ville Skinnari

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri (2019 - 2023)